

## AKSARAY İLİ ORTAKÖY İLÇESİ AĞIZ SÖZLÜĞÜ

### **-A-**

- Aba: Anne, abla
- Acer/ecer: Yeni
- Açık pazar: Pazartesi
- Ağ pakla: Kuru fasulye
- Ahraz: Sağır, dilsiz
- Akıldane: Akıl danışılan kimse
- Alaşa: Yüzsüz, utanmaz
- Asbap: Elbise
- Avar: Sebze
- Avara kalmak: Boş boş gezinmek

### **-B-**

- Babal: Vebal
- Basta: Eşya satılan sergi
- Bastırık: Disiplinli
- Batırık: İnce bulgurdan yapılan bir çeşit yiyecek, kısır
- Bele: Kundak
- Bezermek: Soğuktan renk değiştirecek kadar üşümek
- Bezi: Yuvarlanmış hamur topağı
- Bildir: Geçen yıl
- Bibi: Hala
- Biçala: Bir ara
- Bocut/gulgulu: Testi
- Boduk: Camız, manda yavrusu
- Bohça: Çeyiz
- Böğür: Böbreklere yakın yer
- Böle: Kuzen
- Börtlenmek: Ateşlenmek
- Buhur: Bacanın isini tutan kapak
- Bürgü: Eşarp/yazma

### **-C-**

- Carı: Acele, hızlı

- Cerek: Toprak evlerdeki ağaç giriş
- Cıdır: Karda yol açmak
- Cıncık: Cam
- Cıngıl/helke: Kova
- Ciraat: İltihaplı yara, cerehat
- Culuk: Hindi
- Cücük: Cıvcıv
- Cülde: Vücut, kütle

### **-Ç-**

- Çelen: Çatı
- Çeltek: Çoban yardımcısı
- Çemremek: Sıvamak
- Çerçi: Köy köy dolaşan satıcı
- Çetik: Naylon çocuk ayakkabısı
- Çıkı: Bohça
- Çıkla: Sade/tamamen
- Çıngı: Kıvılcım, ateş
- Çimmek: Yüzmek, yıkanmak
- Çinaar: İri gözlü kalbur
- Çizi: Sıra
- Çokuşmak: Toplanmak
- Çor: Aşırı tuzlu
- Çömçe: Kepçe
- Çönmek: Oturmak
- Çörten: Oluk

### **-D-**

- Dal: Omuz
- Delme: Yelek
- Deşirici: Dilenci
- Deşirmek: Toplamak
- Devramber: Ay çiçeği, çekirdek
- Dezze: Teyze
- Dımık: Sivri köşe, uç
- Dınarmak: Karşı gelmek

- Dınılamak: Sızlanmak
- Dimilik: Şalvarlık kumaş
- Dirgen: Ucu çatal biçimindeki tarım aleti
- Dölek durmak: Uslu durmak
- Duluk: Şakak
- Düğ: İnce bulgur

**-E-**

- Ebe: Nine, büyükanne
- Ehliyal: Ev halkı
- Ekdi: Başkalarının sırtından geçinen
- Elavay: Beceriksiz
- Elbiz böceği: Örümcek
- Elbiz: Örümcek ağı
- Elcek: Eldiven
- Ellaham: Allah bilir (Allahualem)
- Emisekin: Bayağı bayacağı
- Eringeç: Üşengeç
- Esriklenme: Huylanma, sinirlenme
- Essah: Gerçek
- Evez/üvez: Sivrisinek
- Evildenmek: Oyalanmak
- Evrağaç: Yufka ekmeğin çevrildiği tahta

**-F-**

- Farsak, vağarsak: Kene
- Faslak: Balon
- Ferik: İkinci eş
- Filke: Musluk

**-G-**

- Galan: Kalan
- Gamga: Kıymık
- Gave: Kahvehane
- Gazel: Sararıp dökülmüş yaprak
- Gebeş: Şişman
- Gedik: Taş duvardaki oyuk
- Gıgı: Yumurta
- Gımık : Küçük / kısa

- Gısmır: Cimri
- Gıvıncavış: El etek öpmek
- Gicişmek: Kaşınmak
- Go manesi kırılmak: Morali bozulmak
- Gocuk: Kaban, mont
- Goolaşmak: Dedikodu yapmak
- Goşane: Tencere
- Göbelek: Mantar
- Göde: Kısa ve şişman kimse
- Göğ firek: Yeşil domates
- Göğ/gök pakla: Yeşil fasulye
- Göğrelti: Sebze dikilen yer
- Gubarmak: Kibirleşmek
- Gül cacığı: Kabak çiçeğinden yapılan bir çeşit yemek

**-H-**

- Hacana: Dedikoducu
- Hacet: İş yaparken kullanılan alet edevat
- Halbuse: Halbuki
- Hatıl: Yemlik
- Havkalamak: Saldırmak
- Hayat: Avlu
- Heyket: Hikaye
- Hırt: Ham kelek
- Hırtlak: Olmamış kavun
- Hışmalamak: Sert biçimde sevmek, dövmek
- Hibik: Sümük
- Hindi, hinci: Şimdi
- Hora geçmek: Yapılan iyilikten mutlu olmak
- Horanta: Aile
- Höl: Folluk
- Hömermek: Sinirlenmek, kızmak

**-I-**

- Ismarıç: sipariş
- Işkın: taze üzüm sürgünü

## -İ-

- İcar: kira
- İçlik: İçe giyilen kıyafet
- İmbal: Ucu sivri ( çivili) değnek
- İt dırsaa: Gözde çıkan arpacık
- İzinname: Evlilik cüzdanı

## -K-

- Kağnıcak: Üç tekerlekli ahşap yürüteç
- Kapalı pazar: Pazar (gün)
- Karık: Sebze ekilen alan
- Karsamba: Eski, döküntü işe yaramaz eşya
- Kekil: Alındaki saç, perçem
- Kemçik: Zayıf, çelimsiz kimse
- Keme: Toprak altında yetişen bir çeşit yabani mantar
- Keneflik: Tuvalet
- Kerdi: Sebze karığı
- Kerme: Tezek
- Kermelemek: Yaranın kabuk bağlaması
- Kesek: Sert toprak parçası
- Keşşik: Sıra
- Kırı/kiri: Eşek yavrusu
- Kırmızı/firek: Domates
- Kıska: Küçük soğan
- Kıstırmaç: Mandal
- Kile: Ölçek
- Kirizleşmek: Hırçınlaşmak, ters düşmek
- Kitilemek: Sinir olmak
- Kizmek: Saklanmak
- Kopmak: Koşmak
- Kömbe: Ortaköy'e özgü hamur işi
- Kön: Küçükbaş hayvan gübresi
- Kös gelmek: Yarım bağdaş kurup oturmak
- Kösnü: Köstebek
- Kötelemek: Fırlatıp atmak
- Kuzlaaç: Hamile
- Kumpir/kumpür: Patates

- Kumrutmak: Kışkırtmak
- Küssük: Bir çeşit ağır balyoz

## -L-

- Lapcun, lapçik: Terlik, ayakkabı
- Lavgar: Çok konuşan
- Lepe: Sütle yapılan çoban pilavı
- Loksan, loosan, noğsan: Akli eksik

## -M-

- Madımak: Bir çeşit yabani bitki
- Malamat etmek: Rezil etmek
- Masime almak: Önemsememek
- Mayalı: Bazlama ekmek
- Metel: Masal
- Mıh: Çivi
- Mılık: Yüz, surat
- Mırık: Sulu çamur
- Mitil: Yüz geçirilmemiş yorgan
- Müzevir: Laf taşıyan

## -N-

- Namazla: Seccade

## -O-

- Oba: Halk, aile
- Obayaşi: Ele güne karşı
- Okuntu: Davetiye
- Olçum: Kendini beğenmiş
- Oturak: Sandalye

## -Ö-

- Öndüç: Ödünç
- Öykelenmek: Sinirlenmek
- Öykenmek: Taklit etmek
- Öz: Sulak yer

## -P-

- Palaz: Kilim
- Palıt: Palamut ağacı meyvesi
- Pali: Köpek yavrusu, enik
- Patlak: Beş litrelik su şişesi

- Pavkirmek: Ateşin bir anda patlaması
- Pazarlık bozmak: Toplu düğün alışverişi yapmak

- Pece: Pencere
- Peşkir: Havlu
- Pırtı: Elbiselik kumaş/ elbise
- Piskırmak: Hapşırma
- Puhara: Baca
- Pürçüklü: Havuç
- Püsküllü: Mısır

#### -S-

- Saf/sevk geçmek: Unutmak
- Sekemet: Basamak
- Seki: Merdiven
- Seklem: Çuval
- Seterekli: Yerinde duramayan
- Sındı: Makas
- Sicim: İp
- Sital: Fide
- Soğuk kuyu: Lastik ayakkabı
- Sokranmak: İçin için sinirlenmek
- Soku: Dibek
- Sokum: Lokma
- Sor-mak: Emmek
- Sormuk şeker: Cam şeker
- Söüürmek: Somurmak, emmek
- Suluk: Eski evlerde odadaki banyo
- Süprüntü: Süpürülmüş çöp yığını
- Sürgüç: Bulaşık süngeri

#### -Ş-

- Şak: Yarım
- Şaklamak: Yarıya ayırmak
- Şebit: Yufka ekmek
- Şırahne: Şırahane: Üzüm suyu çıkarılan yer
- Şırkıt: Bulaşık, çamur, herkese musallat olan
- Şinik: Ölçek, kilenin dörtte biri

- Şitenmek: Şımarmak

#### -T-

- Tavatır: Çok iyi, güzel
- Taytekiş: Ayakkabıların birbirinden farklı olması
- Tebelleş olmak: Musallat olmak
- Terlik: Şapka
- Ters: Hayvan gübresi
- Teşt: Leğen
- Tevir: Çeşitli
- Tıngır teşt: Teneke / sac leğen
- Tokuş: Çamaşır yıkarken kullanılan tokmak
- Tokya: Terlik
- Tosulamak: Emeklemek

#### -U-

- Uğra: Hamur bezesinin yapışmaması için kullanılan un
- Uşak: Çocuk
- Uşluk: İp
- Uşluklamak: İpi iğneden geçirmek

#### -Ü-

- Ümük: Boğaz

#### -V-

- Vagon: Römork
- Verep: Yokuş
- Vesait: Araç

#### -Y-

- Yağlık: Eşarp
- Yanaz: Sıkıntılı, problemlili
- Yarnı ağrılamak: Sırtı ağrılamak
- Yavıncılamak: Yalakalık yapmak
- Yazaar: herhalde
- Yazı: Mera
- Yiğinecek: Davranışlarında hafif olan

- Yirilemek: Çok kötü kokmak
- Yit-mek: İtmek
- Yu-mak: Yıkamak
- Yumuş: İş
- Yülemek: Ucunu açmak, bilemek

**-Z-**

- Zaaam Geçti: hevesi kalmamak
- Zavırdamak: Boş boş söylenmek
- Zembelek: Kapı kolu, kapı tokmağı
- Zerdali: Kayısı
- Zibil: Çöp
- Zirgil: Bulaşık /çamur /çirkef